

בש"פ 4143/14 - מדינת ישראל נגד עידן רחמים

בבית המשפט העליון

בש"פ 4143/14

לפני: כבוד השופטת א' חיות

המבקשת: מדינת ישראל

נ ג ד

המשיב: עידן רחמים

בקשה להארכת מעצר חמישית מעבר לתשעה חודשים לפי סעיף 62 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996

תאריך הישיבה: י"ט בסיון התשע"ד (17.6.2014)

בשם המבקשת: עו"ד עמרי כהן

בשם המשיב: עו"ד עודד מורנו

החלטה

זוהי בקשה חמישית להארכת מעצרו של המשיב בתשעים ימים לפי סעיף 62 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים) החל מיום 21.6.2014 או עד למתן הכרעת הדין במשפט המתנהל נגדו בבית המשפט המחוזי בבאר שבע, לפי המוקדם.

1. נגד המשיב ונאשמים נוספים הוגש ביום 12.11.2012 כתב אישום המייחס למשיב, בשלושה אישומים שונים, עבירות של הלבנת הון; קשירת קשר לביצוע פשע; סחיטה באיומים; סחיטה בכוח; מרמה ערמה ותחבולה; אי ניהול פנקסי חשבונות; אי הוצאת חשבוניות מס ואי הגשת דו"חות תקופתיים, וזאת בנסיבות של ארגון פשיעה. על פי האישום התשיעי לכתב האישום, במהלך השנים 2008-2012 היו המשיב ונאשמים נוספים מעורבים בעסק למתן הלוואות בריבית בהיקף של למעלה ממיליון ₪ במסגרת של ארגון פשיעה. על פי המתואר, הנאשם 1 לכתב האישום, גיסו של המשיב וראש ארגון הפשיעה לכאורה, ניהל את העסק בשותפות עמו, והמשיב אף שימש כגובה הריבית והחזר ההלוואות בעבור הארגון. כמו כן, היה למשיב עסק משלו למתן הלוואות בריבית. עוד נטען בכתב האישום כי גביית החזר ההלוואות נעשתה, לעיתים, תוך שימוש באיומים ובכוח וכי המשיב והנאשמים הנוספים הסתירו מרשויות המס ומהרשות לאיסור הלבנת הון מידע בכל הנוגע להכנסותיהם ממתן ההלוואות. על פי האישום העשירי והאחד עשר לכתב האישום במועד כלשהוא בשנת 2008 קשרו המשיב והנאשם 1 קשר לפיו המשיב ילווה לאנשים שונים כספים תמורת ריבית גבוהה, וככל שיפגרו אלה בהחזר ההלוואות והריבית יאיים עליהם המשיב, תוך התייחסות למוניטין שצבר הנאשם 1 כאדם מסוכן, כדי להניעם לשלם את חובם בזמן. באישומים אלו מתוארים שני מקרים שונים בהם איים המשיב על לווים על פי הקשר שנקשר.

2. בד בבד עם הגשת כתב האישום הגישה המבקשת בקשה למעצר המשיב והנאשמים הנוספים עד תום ההליכים המשפטיים נגדם. בית המשפט המחוזי נעתר לבקשה בהדגישו כי קיימות ראיות לכאורה להוכחת אשמתו של המשיב; כי לא הייתה מחלוקת באשר לקיומה של עילת מעצר; כי שירות המבחן מצא כי מהמשיב נשקפת רמת סיכון בינונית למעורבות בהתנהגות אלימה וכי שירות המבחן לא בא בהמלצה לשחררו לחלופת מעצר. ערר שהגיש המשיב על החלטת בית המשפט המחוזי בעניין המעצר נדחה בהחלטת השופט צ' זילברטל (בש"פ 2597/13 רחמים נ' מדינת ישראל (23.4.2013)) ובהמשך משהמשפט בעניינו טרם הסתיים, הורה השופט א' רובינשטיין על הארכת מעצרו של המשיב בתשעים ימים החל מיום 12.8.2013 (בש"פ 5359/13 מדינת ישראל נ' רחמים (13.8.2013)). ביום 5.11.2013 הורתה השופטת ד' ברק-ארז על הארכה נוספת של מעצרו בתשעים ימים החל מיום 9.11.2013, אף שהמבקשת עתרה להאריך את מעצרו במאה וחמישים ימים (בש"פ 7375/13 מדינת ישראל נ' פלוני (5.11.2013)). ביום 30.1.2014, במסגרת הבקשה השלישית להארכת מעצרו של המשיב, קבע השופט רובינשטיין כי נוכח העובדה שהעדים המרכזיים בפרשת התביעה סיימו את עדותם ומאחר שהמשיב נעדר עבר פלילי, יש מקום לבחינה מחודשת בעניינו. אשר על כן הורה השופט רובינשטיין על הארכת מעצרו של המשיב בארבעים וחמישה ימים בלבד (אף שהמבקשת עתרה להארכת מעצר בתשעים ימים) וכן קבע כי "לקראת הבקשה שתוגש להארכה נוספת, יש מקום שיוצג תסקיר עדכני, אשר יוגש עד 7.3.14", לשם בחינת האפשרות לשחרור המשיב לחלופת מעצר (בש"פ 598/14 מדינת ישראל נ' פלוני (30.1.2014)).

משפטו של המשיב לא הסתיים גם לאחר הארכה זו ועל כן הוגשה ביום 19.3.2014 בקשה רביעית להארכת מעצרו בתשעים ימים נוספים. השופט י' דנציגר נעתר לבקשה וקיבל את טענת המבקשת לפיה נשקפת מן המשיב מסוכנות רבה כמי שניהל, לכאורה, את הזרוע הכלכלית של ארגון הפשיעה במשך 4 שנים (בש"פ 1948/14 מדינת ישראל נ' פלוני (19.3.2014) (להלן: עניין פלוני)). טענת המשיב לפיה מסוכנותו פחתה שכן מעצרו של בכירי ארגון הפשיעה הובילו למעשה ל"התפוררות" הארגון נדחתה באותה החלטה ועוד נקבע בה כי אין ממש בטענת המשיב לפיה יש חשש כי אם תתקבל בקשת הארכת המעצר הוא ישהה בתנאי מעצר פרק זמן המשתווה או אף עולה על העונש המושת על מי שהורשע בעבירות שבהן הואשם. עוד התייחס השופט דנציגר בהחלטתו לתסקיר המעצר המשלים שהוגש בעניינו של המשיב על פי החלטת השופט רובינשטיין בהארכת המעצר השלישית והדגיש כי "הערכת שירות המבחן אינה חיובית, בלשון המעטה". שירות המבחן, כך צוין, מצא כי המפקחים שהציע המשיב - אביו של הנאשם 1 ובת זוגו של האב- אינם מתאימים וכי אין בחלופה המוצעת כדי להפיג את מסוכנותו. כמו כן נקבע כי ככל שמפקחים אלו נמצאו

מתאימים לפיקוח על נאשמים אחרים יש לכך משקל, אולם מאחר שהתאמתם של מפקחים נקבעת על פי אישיותו ונתונו האישיים של כל נאשם לא ניתן לשלול אפשרות כי מפקחים שנמצאו מתאימים לגבי נאשם אחד ימצאו כלא מתאימים לגבי אחר.

3. בחלוף תקופת ההארכה הרביעית ומשהמשפט טרם הסתיים, הגישה המבקשת את הבקשה דנן להארכת מעצר חמישית של המשיב בתשעים ימים. ביום 17.6.2014 התקיים דיון בבקשה, במהלכו ציינו הצדדים כי ביום 1.7.2014 עתידה להתקיים ישיבה בפני בית המשפט המחוזי במהלכה ייקבעו הוראות לעניין המשך פרשת ההגנה, סדר הבאת עדי ההגנה שאינם הנאשמים והיקפן של עדויות אלו. אשר על כן ועל מנת לקבל תמונה מלאה באשר לקצב ההתקדמות הצפוי בתיק, הוריתי בהסכמת הצדדים על המשך מעצרו של המשיב עד החלטה אחרת וכן הוריתי כי ביום 2.7.2014 גישו הצדדים הודעה מעדכנת בדבר החלטת בית המשפט קמא. ביום 30.6.2014 גישו הצדדים הודעת עדכון בה ציינו כי הם מקיימים מגעים אינטנסיביים לגיבוש הסדר טיעון המתייחס לכלל הנאשמים בתיק ועל כן לא נמשכה שמיעת פרשת ההגנה וכן כי התיק נקבע לישיבת תזכורת בלבד. הודעה מעדכנת נוספת הוגשה על ידי המשיב ביום 6.7.2014 ובה צוין כי המאמצים להגיע להסדר לא נשאו פרי עד כה וכי התיק נקבע להמשך שמיעת ראיות ביום 7.7.2014, אך טרם נקבע מועד לעדותו שלו.

4. המבקשת שבה וטוענת בבקשה דנן כי נשקפת מן המשיב מסוכנות טבועה ומשמעותית, אותה ניתן ללמוד מהמעשים המיוחסים לו ומן העובדה שבוצעו תחת חסותו של ארגון פשיעה ששם לו למטרה לעסוק בפלילים. עוד מציינת המבקשת כי תסקיר המעצר המשלים שנערך בעניינו של המשיב היה שלילי ביותר: שירות המבחן מצא כי הסיכון הנשקף מן המשיב למעורבות בהתנהגות אלימה ובהתנהגות פורצת גבולות הינו בינוני, בין היתר, נוכח קיום אלמנטים של תחכום ומניפולטיביות באישיותו, כמו גם חוסר נכונות לדחיית דפוסי התנהגות קודמים וכן מתן לגיטימציה להתנהגות עוברת חוק. עוד מדגישה המבקשת כי שירות המבחן מצא כי המפקחים המוצעים לא יוכלו לשמש עבור המשיב דמויות ברורות ומציבות גבולות וכי שירות המבחן לא בא בהמלצה לשחררו לחלופה זו. המבקשת מוסיפה וטוענת כי הארכת מעצרו של המשיב מתבקשת גם נוכח החשש ששחררו יביא להימלטות מן הדין אם יורשע, וכן היא מציינת כי קצב ניהול המשפט, שהינו מורכב ועתיר אישומים ונאשמים, משביע רצון. לשיטתה, פרשת התביעה הסתיימה בתוך חמישה חודשים ופרשת ההגנה, אשר נשמעת כעת, מנוהלת בקצב יעיל של שתי ישיבות בשבוע. על כן סבורה המבקשת כי שמיעת התיק צפויה להתקדם באופן משמעותי בתקופת ההארכה המתבקשת.

5. המשיב מצידו עותר לדחיית הבקשה ולשחררו לחלופת מעצר מתאימה לאלתר והוא מדגיש כי הינו אב לשני ילדים קטנים, כי הוא נעדר עבר פלילי וכי האישומים שיוחסו לו פחותים מן האישומים שיוחסו לנאשמים האחרים בפרשה, ואינם כוללים עבירות אלימות קשות. המשיב שב וטוען כי נוכח מעצרו של יתר המעורבים, לכאורה, בארגון הפשיעה, הארגון "מתפורר" למעשה ועל כן גם המסוכנות הנשקפת מן המשיב מצטמצמת. עוד טוען המשיב כי שמיעת התיק צפויה להימשך עוד זמן רב וכי מברור עם באי כוח הנאשמים האחרים עולה כי מלבד עדויות הנאשמים עתידים להעיד כעשרים עדי הגנה מטעם הנאשם 1 וכעשרה עדי הגנה מטעם הנאשם 2. כמו כן שב המשיב וטוען כי ככל שיוורשע הוא צפוי לקבל עונש שאינו רחוק מימי מעצרו עד כה וכי ישנו פגם בתסקיר שירות המבחן אשר מצא את אביו של הנאשם 1 כמפקח ראוי בעניינו של נאשם 1 אך לא מצאו מתאים לאיון מסוכנותו של המשיב, וזאת אף שהנאשם 1 תיפקד, לכאורה, כראש ארגון הפשיעה.

6. דין הבקשה להתקבל.

בדונו בבקשה להארכת מעצר על פי סעיף 62 לחוק המעצרים, על בית המשפט לבחון את המסוכנות הנשקפת מן העציר מחד גיסה ואת קצב התנהלות התיק העיקרי מאידך גיסה (בש"פ 1461/07 מדינת ישראל נ' חכמיגרי (21.2.2007); בש"פ 1865/13 מדינת ישראל נ' פלוני (20.3.2013); בש"פ 8006/13 מדינת ישראל נ' פלוני (11.12.2013)). ככל שההליך המשפטי נמשך והולך ותקופת המעצר מתרחקת והולכת מפרק הזמן הקצוב בחוק המעצרים לסיום המשפט, כך תיטה הכף לטובת שחרורו של הנאשם לחלופת מעצר. ואולם הגורמים אשר הובילו להתמשכות ההליך נושאים אף הם משקל בהקשר זה ועל כן יש לבחון בכל מקרה ומקרה מה גרם להתמשכותו של ההליך (בש"פ 7876/12 מדינת ישראל נ' בראנס, פס' 14 להחלטת כבוד השופט א' שהם (29.11.2012)). בענייננו המשיב אכן שוהה פרק זמן לא מבוטל במעצר, הוא נעדר עבר פלילי וחלקו היחסי בפרשה כולה קטן מזה של רוב הנאשמים. עם זאת מסוכנותו של המשיב עליה עמד בית משפט זה בהחלטותיו הקודמות והיעדר חלופת מעצר מתאימה, לצד היות ההליך מורכב ומרובה אישומים ונאשמים, מכריעים בעיניי גם בשלב זה את הכף אל עבר המשך המעצר.

7. בית המשפט המחוזי ובית משפט זה עמדו על המסוכנות הנשקפת מן המשיב כמי שהיה מעורב, לכאורה, באופן משמעותי ובמשך שנים בזרוע הכלכלית של ארגון הפשיעה וכמי שקיים קשר עם ראש הארגון ולא כמי שתפקד בו כ"חייל זוטר". המשיב לא היה שותף אמנם לביצוען של עבירות האלימות הקשות אשר יוחסו לחלק מן הנאשמים האחרים בפרשה, אך העובדה שביצע, לכאורה, את העבירות המיוחסות לו במסגרת ארגון פשיעה מצביעה על מסוכנות יתרה הנשקפת ממנו, והיא נושאת משקל רב ומיוחד לעניין הארכת המעצר (ראו בש"פ 8765/05 מדינת ישראל נ' מוגרבי, פס' 4 (19.10.2005)). מסוכנותו של המשיב נלמדת גם מתסקיר המעצר המשלים שניתן בעניינו אך לאחרונה, בו מדגיש שירות המבחן כי עמדותיו והתנהלותו של המשיב מצביעות על קיומה של רמת סיכון בינונית למעורבות במעשי אלימות וכן על סיכון להתנהגות פורצת גבולות באופן כללי. אין בידי לקבל את טענת המשיב לפיה מסוכנותו נחלשה נוכח "התפוררותו" של הארגון, בהיעדר אינדיקציות מספיקות לעניין זה. כמו כן אני שותפה לקביעתו של השופט דנציגר בהחלטתו מיום 19.3.2014 לפיה "העונשים המושתים על נאשמים בעבירות שעניין סחיטה באיומים ובכוח במסגרת ארגון פשיעה הינם, בדרך כלל, עונש מאסר לריצוי בפועל לתקופות בלתי מבוטלות" (עניין פלוני, בפס' 12 להחלטת השופט דנציגר), ועל כן - ומבלי להביע כמובן עמדה לעניין העונש הראוי שיש להשית על המשיב אם יורשע - אני מקבלת את עמדתו הנחרצת של המשיב לפיה ככל שירשע צפוי להיגזר עליו עונש שאינו עולה על ימי מעצרו עד כה.

8. אשר לקצב ניהול ההליך. המדובר בפרשה סבוכה הכוללת תשעה נאשמים, אחד עשר אישומים ועדים רבים. בית המשפט קמא קיים את דיוני ההוכחות באופן סדיר ויעיל ולא הועלתה על ידי המשיב טענה כלשהי לעניין תדירות הדיונים או קצב ניהולם. התמשכות ההליכים נובעת, אפוא, ממורכבות הפרשה ומאופיין וכמותן של העבירות שיוחסו לנאשמים כולם. בנסיבות אלו לא מצאתי כי יש בהתמשכות ההליכים, כשלעצמה, כדי להטות את הכף לטובת שחרורו של המשיב לחלופת מעצר. זאת ועוד, אף שאין להוציא מכלל אפשרות כי בשלב כלשהו עשויה נקודת האיזון להשתנות ולהטות את הכף לטובת שחרורו של המשיב בשל השיקולים הפועלים לזכותו כמפורט לעיל, הרי משנמצא כי חלופת המעצר אשר הוצעה על ידו אינה מתאימה ואין בה כדי להפיג את מסוכנותו, יהא עליו להציע חלופה אחרת לצורך כך. בהקשר זה אדגיש כי מעיון בתסקיר המעצר שנערך בעניינו של הנאשם 1 עולה - בניגוד לטענת המשיב - כי אין באותו התסקיר כל ממצא פוזיטיבי בדבר התאמתו של אבי הנאשם 1 לשמש כמפקח עבורו. נוכח כל האמור לעיל, ובפרט נוכח מורכבות ההליך העיקרי, מסוכנותו של המשיב והיעדר חלופת מעצר אשר יש בה כדי להפיג סיכון זה, אני סבורה כי לעת הזו נקודת האיזון עדיין נוטה אל עבר המשך מעצרו של המשיב. בית המשפט המחוזי פועל וחזקה עליו כי ימשיך לפעול לקידום יעיל ומהיר של ההליך בלא שקידומו יושפע מן העובדה שהצדדים מנהלים במקביל משא ומתן להשגת הסדר טיעון. כמו כן, וככל שיהיה בידי המשיב להציע חלופת מעצר מתאימה ניתן יהיה לבחון אותה בתסקיר משלים נוסף אשר יוצג לקראת הדיון בבקשת הארכה נוספת, אם תידרש כזו.

9. אני מקבלת, אפוא, את הבקשה ומורה על מעצרו של המשיב בתשעים ימים נוספים החל מיום 21.6.2014 או עד למתן פסק דין בתפ"ח 20623-11-12, לפי המוקדם.

ניתנה היום, י"ב בתמוז התשע"ד (10.7.2014).

שׁוֹפֵט
